

'Tahıl sineklerinden gelen tehlike asla azalmaz'

Автор(и): доц. д-р Христина Кръстева, ИПАЗР "Н.Пушкарров", София

Дата: 23.10.2022 *Брой:* 10/2022



Farklı tahıl sineği türlerinin larvaları, büyüme konisindeki ve oluşmakta olan başaktaki hassas ve zayıf farklılaşmış dokularla, dane dolumu ve süt olumu büyüme aşamalarındaki erkek organlar, dişi organ ve dane içeriği ile beslenecek şekilde uzmanlaşmıştır. Buğdaya en tehlikeli zarar, gelişiminin erken evrelerinde meydana gelir. Ekonomik öneme sahip olan, sonbahar vejetasyon döneminde en yaygın ve geniş çapta görülenler siyah buğday sineği, Hessian sineği, yulaf ve arpa yaprak sinekleri; ilkbaharda bunlar buğday soğan sineği, siyah ilkbahar buğday sineği, siyah buğday sineği ve Hessian sineğidir.



yaprak sineği

Siyah buğday sineği, Hessian sineği ve yaprak sineklerinin sonbahar nesillerinin erginleri, çıkış yapar yapmaz, birinci ve ikinci yaprak başlangıcı büyüme aşamasında buğday tarlalarına g eder. Popülasyon dinamikleri, iklim koşullarına, ekim tarihine ve buğday çıkışına bağlı olarak farklı bölgelerde değişiklik gösterir, ancak en yüksek yoğunluğa erken ekilmiş tarlalarda ulaşırlar ve en uzun uçuş dönemine sahiptirler.



yaprak sineği larvası

Sonbaharda ekilen ürünlerin normal çıkışı ve gelişimi ile larvaların zarar verdiği daha fazla sayıda sap için uygun koşullar, Eylül – Kasım dönemi için ortalama günlük sıcaklıkların uzun vadeli ortalamasının civarında veya üzerinde olduğu, sıcak, uzun ve nispeten nemli bir sonbaharla karakterize edilen yıllarda oluşur. Ekim ve Kasım aylarında daha bol yağış ve daha düşük sıcaklıklar, sineklerin göçleri sırasındaki uçuş aktiviteleri, bırakılan yumurta sayısı ve zararın boyutu üzerinde olumsuz bir etkiye sahiptir.

Siyah buğday sineği, sonbaharda tarlalara en erken göç edendir. Kısa bir uçuş dönemi vardır ve Ekim ayının birinci ve ikinci on günlük dönemlerinde çıkmış erken ekilmiş tarlalara bulaşır. Bu dönemden sonra sinekler uçmayı bırakır.



Hessian sineği

Hessian sineği ve yaprak sinekleri, Ekim sonu – Kasım'ın ilk günlerine kadar çıkmış tarlalara bulaşır. Uçuşları, iklim koşullarına ve buğdayın ekim tarihine bağlı olarak Kasım'ın birinci veya ikinci on günlük döneminde sona erer. Daha erken ekilmiş tarlalar daha şiddetli saldırıya uğrar. Bu biyolojik özellikler, Ekim ayının son on gününde çıkan tarlaların siyah buğday sineğinin sonbahar nesli tarafından, Kasım ayının ilk on gününde çıkanların ise Hessian sineği ve yaprak sineklerinin sonbahar nesilleri tarafından saldırıya uğramadığını açıklar.

Ergin böcekler cinsel olgunluğa ulaşmış halde göç eder ve çiftleşmeden sonra yumurtalarını genç bitkilerin üzerine bırakırlar. Siyah buğday sineği larvaları sonbahar vejetasyon sezonunda ilk olarak – Ekim ayının ilk on günlük döneminin sonunda kadar erken bir tarihte – çıkar. Gelişimleri buğdayın ikinci yaprak – ilk kardeşlenme büyüme aşamalarını kapsar ve Kasım ayının ikinci on günlük döneminde tamamlanır. Arpa ve yulaf yaprak sineklerinin larvalarının çıkış başlangıcı daha geçtir – Ekim ayının üçüncü on günlük döneminde ve zararlı faaliyetleri tahıl bitkilerinin ikinci–üçüncü yaprak – birinci–üçüncü kardeşlenme büyüme aşamaları sırasında gerçekleşir. Pupa ve tamamen beslenmiş larvalar kışı geçirir.

Sineklerin sonbahar nesilleri tarafından zarar gören sapların oranı, iklim koşullarına, bölgeye, ekim tarihi ve çıkışa bağlı olarak geniş ölçüde değişir ve daha erken ekilmiş (Eylül'ün ikinci yarısı) ve normal çıkmış tarlalarda en yüksektir. Sonbahar vejetasyon dönemi boyunca buğday soğan sineği de tarlalarda bulunur. Bu tür yaygındır ve sonbahar vejetasyon döneminde buğday tarlalarında en fazla sayıya sahip olandır. Erginler, bitkiler birinci–

ikinci yaprak büyüme aşamasındayken, Ekim ayının birinci ve ikinci on günlük dönemlerinde göç etmeye başlar ve iklim koşullarına bağlı olarak Kasım sonu – Aralık ayının ilk on günlük dönemine kadar orada bulunurlar. En uzun uçuş dönemi – 35 ila 60 veya daha fazla gün – Eylül sonunda ekilmiş tarlalarda gözlemlenir. Ekim ayının birinci ve ikinci on günlük dönemlerinde ekilmiş tarlalarda bu süre 30 ila 45 gün sürerken, Ekim sonunda ekilenlerde 15 ila 25 gündür. Kasım ayının birinci ve ikinci on günlük döneminin başında ekilen tarlalar buğday soğan sineği tarafından saldırıya uğramaz. Sinekler cinsel olgunluğa ulaşmış halde göç eder ve çiftleşmeden sonra dişiler yumurtalarını bitkilerin tabanı yakınındaki toprağa bırakır, burada kışı geçirirler ve ertesi ilkbaharın başında erken ekilmiş tarlalarda çıkarlar.

Mücadele

Tarımsal önlemler, sinek larvalarının neden olduğu zararı sınırlamak için birincil öneme sahiptir ve her şeyden önce ekim tarihi gelir. Bahsedilen ana zararlı türlerin yüksek popülasyon yoğunluğuna sahip olduğu bölgelerde, uygun ekim dönemleri Ekim ayının ikinci ve üçüncü on günlük dönemleridir. Ekim ayının ikinci yarısı, Eylül – Ekim başı dönemi için ortalama günlük sıcaklıkların uzun vadeli ortalamasının üzerinde olduğu yıllarda uygun bir ekim dönemidir. İyi bitki koruma uygulamaları, siyah ilkbahar buğday sineğinin kışlayan pupa yoğunluğunu azaltmak için **anız bozma** ve **derin sonbahar sürümü** ile bitkilerin doğal direncini artıran ilkbaharda **ılımlı azotlu gübreleme** içerir.

Kimyasal mücadele: Ergin böceklerle karşı ürünlerin Mospilan 20 SP – 15 g/da; Decis 100 EC – 6.3 ml/da ile aşağıdaki **ekonomik zarar eşiklerinde** püskürtülmesi:

- buğday soğan sineği – üçüncü yaprak – kardeşlenme büyüme aşamasında 3 birey/m²;
- sonbaharda siyah buğday sineği – çıkış – kardeşlenme başlangıcı büyüme aşamasında 3 birey/m²;
- Hessian sineği – sonbaharda çıkış – kardeşlenme başlangıcı büyüme aşamasında 3 birey/m².